

Dvärgkämpar *Plantago tenuiflora* blommar som bäst och verkar ha ett bra år. Sök den i s.k. alvarvätar dvs. periodvisa vattensamlingar med tunt lager av kalkgyttja på kalkstenshällen. Ser man råttsvans *Myosurus minima* kan det löna sig att leta dvärgkämpar. Den växer i kanten av väten där vegetationen med krypven *Agrostis stolonifera* tar vid dvs. övergången mellan bar, tunn kalkgyttja och grästäcke. Ofta finns miniatyrexemplar av sumpförgätmigej *Myosotis laxa* ssp. *caespitosa* på samma lokal. Ser du däremot dikesveronika *Veronica catenata* är ofta substratet för tjockt för att dvärgkämparna ska trivas. Dvärgkämpar växer förutom på Stora Alvaret även på östra Ölands sjömarker i lämpliga miljöer. Vi har sett arten så långt norrut som vid Persnäs socken (Knisa mosse). Tidigare är den funnen så långt norrut som i Böda socken (Byrums alvar) och Högby socken (Horns kungsgård).

Alvarkösa *Apera interrupta* verkar också ha ett bra år. Den kan vara svår att se, leta på mosskuddar på hållmark. De långa borsten kan lättast ses i motljus. Den är tidigare noterad så långt norrut som i Källa socken (Eskilslunda) och Persnäs socken (Stenninge alvar). Vi har aktuella uppgifter så långt norrut som Röpplinge socken (Greby alvar).

Sandbrodd *Milium vernale* har endast en känd lokal på Öland, Högby socken (vägen till Klosterholmen). Arten har en kort blomningstid och vissnar snabbt bort varför den kan vara förbisedd. Både på Öland och Gotland är växtplatsen en artrik torräng på svagt sluttande underlag (på Öland som en ”strandvall” med ganska grov kalksten). Det kan löna sig att titta efter den på liknande lokaler. Sandbrodd har en färgskala i gråblått med en svag ton av rosa. Småaxen är påfallande stora, vippan är oftast hopslagen (ser axlik ut). Strået är påtagligt strävt under axet.

Strandmaskrosor *Taraxacum* Sect. *Palustria*

Dessa ädla maskrosor, som Öland har flera arter av, blommar som bäst. Idag såg vi sex olika taxa i en liten alvarvät på Vickleby alvar. Ta belägg av dem så kanske du så småningom får namn på dem.

Några arter i släktet *Viola*

Strandviol *V. persicifolia* växer i kanten av alvarvätar, på kalkfuktängar och liknande. Bladen har en tvär bas och de övre stiplerna är kortare än bladskaften. Blomfärgen är blå och de nedre kronbladen överlappar något.

Dvärgviol *V. pumila* växer i liknande miljöer som strandviol. Ofta kan man finna de två arterna växande bredvid varandra. Bladen har en killik bas, de övre stiplerna är längre än bladskaftet. Blomfärgen är blekblå och kronbladen överlappar inte varandra.

Styvmorsviol *V. tricolor* är ovanlig på Ölands kalkrika jordar. Ute på alvarmark i vittringsgrus växer en viol som ibland mest liknar styvmorsviol men ibland mest åkerviol *V. arvensis*. Enligt nätversionen av Flora Nordica är det ännu inte utrett vad dessa violer ska föras till. Ta gärna belägg om du ser misstänkta ”styvmorsviol” i vittringsgrus. På sanddyner kan underarten klittviol *V. tricolor* ssp. *curtisii* uppträda. Vi har funnit den på sanddyner vid Bläsinge (N. Möckleby socken) och Byrum sandfält (Böda socken). Den blommar betydligt senare än den vanliga styvmorsviolen (juli-augusti) och är flerårig med en kraftig jordstam.

Storviol *V. elatior* under förra året hittades nya lokaler för denna ståtliga viol. Håll ögonen öppna när du inventerar i Mittlandsområdet. Arten växer på något fuktig mark i övergångszonen mellan skog och mer öppen mark. Längs uttorkade bäckar, stigar, skogsvägar

och igenväxande ängsmarker kan arten påträffas. Vid några tillfällen är den t.o.m. funnen i alvarkarst.

Sandviol *V. rupestris* uppträder på Öland på alvaren ofta i en helt kal variant. Detta kan ge problem när man försöker nyckla sig fram till arten. Sporren ska alltid vara blå.

Fjällnejlika *Viscaria alpina* blommar som bäst nu. Den är funnen på Stora Alvaret och östra Ölands sjömarker (ej längre norrut än Torslunda-Sandby socknar). Dess växtplatser är sandiga och tuviga torrängar, arten växer ofta uppe på toppen av tuvorna.

Ölandsmåra *Galium oelandicum* växer på vittringsgrus ofta tillsammans med ölandssolvända *Helianthemum oelandicum*. Den har ett mattliknande växtsätt, bladen är mörka (med dragning åt brunrött) och sitter 8-10 i varje krans.

Bergskrabba *Globularia vulgaris* blommar nu. Arten har några utposter utanför Stora Alvaret och det är viktigt att du alltid noterar när du ser den speciellt utanför artens huvudutbredning.

Fältvedel *Oxytropis campestris* blommar också som bäst. Notera i Artportalen om du ser blåfärgade blommor vilket förekommer ibland.

Ulla-Britt & Thomas

Nyckel till släktet *Viola*, efter *Flora Nordica*

- 1 Stipler flikade, ofta med en bladlik ändflik (sällan grovt tandad, men då med en minst 7 mm lång sporre och nedre kronblad violetta med gul bas) 2
- Stipler hela, fransade eller grovt tandade (om grovt tandade, sporre ej längre än 5 mm och nedre kronblad aldrig med gul bas)..... 5

Med flikade stipler

- 2 Sporre åtminstone 7 mm; stipler brett avlånga – äggrunda, deras ändflik ej tydligt avsmalnande mot mot basen ..... *V. cornuta* (**hornviol**)
- Sporre kortare är 7 mm; stiplernas ändflik bladlik, avsmalnande mot basen 3
- 3 Kronbladen liklånga med eller kortare än foderbladen; kronan koppformad, upp till 1,5 cm i diameter, vanligen jämnt gulaktigt vit..... *V. arvensis* (**åkerviol**)
- Kronblad längre än foderbladen; kronan platt, mer än 1,5 cm i diameter, vanligen lila eller med olika kombinationer av vitt, gult, lila och svart..... 4
- 4 Krona (1,5-)2–3(-3,5) cm i diameter; kronblad knappt överlappande... *V. tricolor* (**styvmorsviol**)
- Krona större än 3,5 cm i diameter; kronblad starkt överlappande ..... *V. x wittrockiana* (**pensé**)

Med hela stipler

- 5 Med upprätt till uppstigande ovanjordiska stjälkar; blommor från den ovanjordiska stjälken 6
- Ovanjordisk stjälk saknas; blommor från spetsen av jordstammen (ibland från krypande revor) 13

Blommor från ovanjordisk stjälk

- 6 Med bladrosett i spetsen av jordstammen; mellersta stjälkbladen lika långa som eller något längre än breda; stipler på mellersta stjälkbladen vanligen hinnaktiga (om de är gröna och bladlika är de åtminstone 10 mm); sporre vit eller lila 7
- Utan bladrosett i spetsen av jordstammen; mellersta stjälkbladen alltid mycket längre än breda; stipler på mellersta stjälkbladen oftast gröna och bladlika, (5-)7-30 mm eller längre; sporre vit, gulaktig eller grönaktig..... 10

Blommor från ovanjordisk stjälk och med basal bladrosett

- 7 Bladskäft ensidigt hårigt; chasmogama (vanliga öppna) blommor från bladrosetten; blommor från de ovanjordiska stjälkarna vanligen kleistogama (slutna) .... *V. mirabilis* (**underviol**)
- Bladskäft kala eller runtom håriga; alla blommor från ovanjordiska stjälkar..... 8
- 8 Stipler äggrunda till lancettlika, fintandade; stjälkar ofta tätt finhåriga..... *V. rupestris* (**sandviol**)
- Stipler smalt lancettlika, fransade; stjälkar kala eller sparsamt håriga vid noderna, sällan tätt finhåriga 9
- 9 Foderbihang 0,4-0,8 mm; kronblad lila, smala och normalt inte överlappande; sporre smal, spetsig, lila; stipler smalt lancettlika, med 7-11 fransar som ofta är längre än bredden på stiplerna ..... *V. reichenbachiana* (**lundviol**)
- Foderbihang 0,8 -2,5 mm; kronblad blå, breda, oftast överlappande; sporre tjock, trubbig, vit eller lila; stipler brett lancettlika, med 5-8 fransar som ofta är kortare än bredden på stiplerna ..... *V. riviniana* (**skogsviol**)

Blommor från ovanjordisk stjälk, utan basal bladrosett, avlånga blad

- 10 Stjälk ganska tätt hårig av korta, något nedåtriktade hår, robust, upprätt växt..... *V. elatior* (**storviol**)
- Stjälk kal eller sparsamt hårig; ofta låg, slank, krypande till uppstigande växt..... 11

- 11 Bladskivor på mellersta stjälkbladen 1,3-2 gånger så långa som breda, ofta med grunt hjärtlik bas; sporre tydligt längre än foderbihangen, vitaktig..... *V. canina* (**ängsviol**)
 – Bladskivor på mellersta stjälkbladen 2-3 gånger så långa som breda, med tvär eller killik bas; sporre kort, grönaktig 12
- 12 Bladskivor med killik bas; de flesta stipler tydligt längre än bladskafet .... *V. pumila* (**dvärgviol**)
 – Bladskivor med tvär (eller mycket grunt hjärtlik) bas; de flesta stipler kortare än bladskafet..... *V. stagnina* (**strandviol**)

Utan ovanjordisk stjälk, blommor från jordstammens spets

- 13 Bladskaft kala eller nästan kala; blommor luktlösa 14
 – Bladskaft tydligt håriga åtminstone på en sida; blommor doftande (utom buskviol) 17

Kala bladskaft

- 14 Stipler nästan sylförmiga; blad med åtminstone några hår på ovansidan; foderblad spetsiga; sporre 3-7 mm 15
 – Stipler äggformiga till lancettlika; blad kala på ovansidan; foderblad trubbiga; sporre 1-3 mm 16
- 15 Jordstam lång, krypande; stipler hela; bladskivor tydligt längre än breda... *V. uliginosa* (**sumpviol**)
 – Jordstam kort, upprätt; stipler fransade; bladskivor inte längre än breda ..... *V. selkirkii* (**skuggviol**)
- 16 Kronblad lila till mörkt lila (sällan vita), stora (kronblad inklusive sporre 14-20 mm); förblad på den övre halvan av blomskaftet: bladundersida vanligen hårig ..... *V. epipsila* (**mossviol**)
 – Kronblad blekt gråaktigt lila, små (kronblad inklusive sporre 9-13 mm); förblad på den mellersta tredjedelen av blomskaftet; bladundersida ofta kal ..... *V. palustris* (**kärrviol**)

Håriga bladskaft

- 17 Bladskaft ensidigt håriga; foderblad spetsiga; kapsel rundat trekantig, kal .. *V. mirabilis* (**underviol**)
 – Bladskaft runtom håriga; foderblad trubbiga; kapsel klotrund, hårig 18
- 18 Utan revor; internoder upp till 10 mm 19
 – Med rotslående revor; internoder längre än 10 mm 20

Utan revor

- 19 Stipler med åtminstone 1 mm långa fransar; bladskaft purpurtonade i nedre halvan; övre kronblad 4-6 mm breda; sporre vitaktig ..... *V. collina* (**bergviol**)
 – Stipler med mindre än 1 mm långa fransar; bladskaft ej purpurtonade ovanför den nedre femtedelen; övre kronblad 6-9 mm breda; sporre purpurfärgad ..... *V. hirta* (**buskviol**)

Med revor

- 20 Styvhårig med långa hår; stipler linjära, med långa fransar; blommor vita; kapslar grönaktiga ..... *V. alba* (**silvreviol**)
 – Hårig med korta hår; stipler lancettlika till äggrunda; blommor violetta (sällan vita); kapslar purpuraktiga 21
- 21 Stipler äggrunda, med upp till 1 mm långa fransar; bladkant med 20-27 tänder; förblad ca. 5 mm, på den mellersta tredjedelen av blomskaftet; blommor mörkt violetta (sällan vita)..... *V. odorata* (**luktviol**)
 – Stipler lancettlika, med 1-3 mm långa fransar; bladkant med 29-36 tänder; förblad 9-12 mm, på den nedre tredjedelen av blomskaftet; blommor blekt violetta ..... *V. suavis* (**fagreviol**)